

Delavska Pravica

Glasilno krščanskega delovnega ljudstva

Izbaja vsak četrtek pop. v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 1.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 5.—, za četrt leta Din 15.—, za pol leta Din 30.—, za mesecetve Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 21, L. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.908

Prelom svetovne politike.

V zadnjem času smo doživeli mnogo važnih mednarodnih političnih dogodkov, ki opravičujejo domnevo, da živimo v dobi, ko se dosedanja pota svetovne politike lomijo. Nemčija je izstopila kot članica iz ženevske Zveze narodov in Hitlerjev fašizem je zato dobil pri zadnjem plebiscitu pristanek 95 odstotkov nemških državljanov. Vpliv ženevske Zveze narodov se ruši in njen ugled je že tako zelo padel, da misli tudi Italija na to, da izstopi iz Zveze narodov. Vprašanja evropske kontinentalne politike naj se rešujejo v direktoriju velesil, ki so sklenile »pakt četvorice«. Zato Zveza narodov Evropsi ni prav za prav nič več potrebna.

Tisti, ki je veroval v zmago ženevskega ideala miru in pravičnosti, misli, da stojimo sedaj pred težkimi konflikti v mednarodnih odnosih, ki se navadno imenujejo vojna, revolucija, bankroti itd. Položaj je res silno zapleten in zavest Evrope res da že sloni in se preklada z enega bajoneta na drugega. Prišli smo danes v razvoju evropske politike do one točke razpleta, ki je lahko izvor najnesrečnejših udarcev za človeštvo ali pa gibalo in pokretnica za nov tok v oblikovanju evropske politike.

Po vsem dosedanjem razvoju novih političnih sistemov v Evropi smo zaenkrat lahko prepričani, da stojimo danes prav blizu vojaškemu konfliktu, ki naj razvozla evropsko usodo. Res je danes prav gotovo, da se vsi mrzlično oborožujejo in med temi tudi Nemčija. Vendar nečesa manjka v današnji Evropi, kar zato lahko prepreči mogoče že najbližjo vojno katastrofo. Kljub vsemu je namreč danes v Evropi še premalo zbežanosti in zmede. Evropsko človeštvo kljub silnemu trpljenju še ni dovolj ali pa še celo ni prav nič zmedeno. Kakor imamo danes v Evropi dva velika politična bloka, tako na eni strani konservativnega, ki si včasih nadeva imena demokratičnega, fašističnega in klerofašističnega bloka in na drugi strani revolucionarnega, ki se imenuje tod pacifistični, drugod kolektivni ali celo komunističnega, tako imamo danes vse evropsko človeštvo razdeljeno v dva bloka, ki prav dobro vesta, v čem je težišče evropske usode in ki se tudi zavedata svoje moči.

Jasno iz tega torej sledi, da je zavest odgovornosti še mnogo preveč ostra, da bi mogli reči, da živimo sami v politični zmedi, v kateri bi lahko Evropo danes kdo preslepil in jo poslal na morišče. Poleg tega pa so skoraj da po vsem svetu na čelo reakcionarnih ali revolucionarnih političnih sistemov postavljeni možje, ki niso običajni politični rokodelci, ampak so kljub hinavski politični slavi toliko v skrbi za

svoje rešilno politično tribunstvo, da se prav dobro zavedajo, da ne smejo tvegati nepremišljenega koraka, če nočejo ostati le navadne številke v računu zgodovine, kar pa noben politik nikdar ne mara biti. Ostaja tudi še zakon, ki pravi, da vojna le pospeši revolucionarni razplet družabnega reda tod ali drugod. S tem gotovo računa Mussolini, še bolj pa Hitler.

Dasi živimo v največji krizi evropske politike, smo prav za prav še daleč od onega radikalnega razpleta, ki naj odloči zmago konservativnega ali revolucionarnega bloka v Evropi. Mnogo jasneje pa se vidi, da prehajamo predvsem v dobo, ko se bodo poskušali ustvarjati nečedni poskusi kompromisarstva med obema blokoma. Reakcionarni blok bo blagoslavljal vse, kar je reakcionarnega v svetu, revolucionarne osnove novih, nujnih političnih

oblik v svetu pa se bodo izigravale z zakoni herezije, avtoritativne mladostne zavestnosti, zanesenjaštva ali pa kompromitirujočega kapitalističnega ljubimkanja. Konservativno se bo zavajalo na polje tradicionalne božjepravnosti, temu nasprotno pa bo označeno kot neugnano, dogmatično sumljivo in nedosledno.

S tem se bo šele takrat ustvarila doba, ko se bo začela ploditi neodločnost, v mednarodnih odnosih pa se bo ustvarila šele zadostna meglenost in zmedenost, ki bo človeštvo preslepila za njegove ideale in ga povedla na bojišče za sporednosti in ne za načelnosti, kar bi se lahko danes zgodilo. Zato je danes ta konflikt izključen, ker nikdo v mednarodni politiki načelne odločitve ne mara. Danes si stoji nasproti bloki, ki so si načelno sovražni. Treba je njih načelnost razbiti in šele potem bo sledil ples po mili volji vodilnih partnerjev. Sovjetska Rusija že igra igro v dveh blokkih; zato o politiki blokov prihodnjic.

Ruda Jurčec.

Izseljeniška nedelja

Po zaslugi pionirja slovenskih izseljencev g. p. Kazimirja Zakrajška, ki je deloval 22 let med našimi izseljenci in vodi sedaj v domovini Družbo sv. Rafaela za varstvo izseljencev, se bo letos dne 3. decembra obhajala v dravski banovini že v petič izseljeniška nedelja.

Ta nedelja je posvečena našim izseljencem, katerih se bomo ta dan spominjali, in prav tako tudi oni svojih dragih v domovini.

Oba naša slovenska gg. škofa sta naslovlila na naše izseljence pastirska pisma in dala svojim duhovnikom navodila, da na izseljeniško nedeljo usmerijo svoje pridige v spomin izseljencem.

Družba sv. Rafaela bo priredila predavanja v radiu, in sicer dopoldne ob 9 in popoldne ob pol 17. Zvečer bo pa v dvorani Delavske zbornice uprizorila izseljeniško žaloigro »Za srečo v nesrečo«.

Skrb za naše izseljence je v sedanjem času

splošne svetovne krize pravo socialno delo usmiljenja. Treba jim je pomagati, toliko onim, ki trpe lakoto in pomanjkanje v tujini, kakor tudi tem, ki so se vrnili izčrpani in brez sredstev v domovino.

Ako bo domovina v tem bridkem času podpirala svoje izseljence, to ne bo zastoj. Prišla bo gotovo zopet prilika, kakor je bila n. pr. po vojni, ko bodo tudi izseljenci svojcem v domovini pomagali.

Potrebni so naši izseljenci v teh težkih časih tudi tolažilne besede, zato naj vsakdo, ki ima v tujini sorodnika, znanca ali prijatelja, pošlje na izseljeniško nedeljo za božične praznike primerno pismo. Kdor nima časa za pisanje, ali ni v pisavi zadostno verziran, ta naj pošlje po Družbi sv. Rafaela za to sestavljeno tiskano pismo, ki se dobi pri vseh župnijskih uradih in v pisarni Družbe sv. Rafaela v Ljubljani, Miklošičeva cesta 22a.

Revizija socialne zakonodaje

Belgrajski kakor tudi drugi časopisi poročajo, da je imel upravni odbor belgrajske obrtne zbornice sejo, na kateri je razmotrival razna gospodarska vprašanja, med drugim tudi potrebo o reviziji socialne zakonodaje. O tem problemu je bil poseben referat, katerega je podal g. V. Markovič. Tako je v svojem govoru ugotovil, da je pri nas šla zaščita delavstva baje tako daleč, kakor ni šla v onih državah, kjer je gospodarstvo bolj razvito in socialna zakonodaja naprednejša. Predlog, naj se zahteva od merodajnih krogov revizija socialne zakonodaje, je bil soglasno sprejet.

Ne vemo, kaj bi naj bilo po mnenju predstavnikov belgrajske obrtne zbornice pri socialni za-

konodaji potrebno revizije. Ako hočemo biti objektivni in govoriti danes resnico o izvajanju socialne zakonodaje, katera bi delavca ščitila pred izrabljanjem od strani močnejšega, to je delodajaleca, ni niti govora. Ali bi radi, da se še ti papirnati zakoni, ki danes obstojajo bolj kot strašilo, spravijo v ropotarnico. Morda je preveč celo to, da se o tem sploh še kaj govori. Saj zahtevati se itak ne sme več. Kajti to je že združeno z odpovedjo službe — izgubo kruha in nešteto drugim šikanami.

Kakšne krivice se godijo danes malim ljudem, pa so brez kake moči in sredstev, da se jih ubranijo. Kaj naj tedaj revidiramo? Hočete 14 urni delavnik, ko dejansko že obstoja. Hočete, da se ukine

Viničarski vestnik

NASA KRIVDA.

Beseda »viničarstvo«, je že od davnih dni sem pojmovano kot vsakomur brezpogojno tlačanstvo. Viničarji se danes ne vemo, kaj je svoboda. V nekem že privzgojenem strahu pred gospodarji in sploh predvsem, živimo svoje življenje vsak po svoje, brez načrta in zaupanja v moč svojega stanu. V vseh lastnostih skušamo posnemati svoje gospodarje, in to tudi tedaj, če je treba preganjati svojega tovariša. Zato se medsebojno lo preradi prepiramo in eden drugemu izpodkopujemo tla. Posebno viničarji, katerim nekoliko boljše gre, navadno prezirajo svoje siromašnejše tovariše. Marsikje se je že zgodilo, da so ravno v naših vrstah bili ljudje, ki so zakrivali nemalo krivic nad viničarji, ki so pritiskali celo na vinogradnike, da so ti temu ali onemu odpovedali službo.

Imamo strokovno organizacijo. Tvorci te organizacije smo vsak zase le člani, ki tej organizaciji plačujemo članarino. Večkrat se kdo pritožuje, češ, saj nam je organizacija brez vpliva na zboljšanje razmer in za odpravo tolikih krivic. Kdor torej pričakuje od svoje organizacije takih stvari, naj premisli, ali je sam storil vse, da se to uresniči. Kdor hoče, da sam ne bi trpel krivic, naj se potrudí, da le-te drugim ne dela; naj se z vso odločnostjo vsepovsod poteguje za dobrobit svojega bližnjega. Ravno vsi organizirani viničarji bi morali biti s svojim zgledom poštenosti in medsebojne složnosti kot luč, ki siplje svoje žarke v blodno temo naših stanovskih razmer, morali bi biti pravzaprav kazipot vsem ostalim, neorganiziranim. Vprašajmo se, ali je povsod tako? Smo dosledni tovariši, se zavedamo resnice; kdor blati in prezira svojega stanovskega tovariša, tak pljuje sam v svojo lastno skledo. Ne iščimo časti, ne bogastva, marveč iščimo resnico radi nas, ker hočemo biti mi sami pravični, to je živ program čestitosti za nov in boljši družabni red, v katerem tudi viničarski človek ne bo več suženj, marveč bo postal enakovreden član človeške družbe s svojim delodajalcem vred. — Viničar.

Rudarji

Trbovlje. Preteklo nedeljo se je sestel k svoji seji »Strokovni odbor rudarjev«, na kateri so zastopniki kot predsedniki rudarskih skupin, včlanjenih v JSZ, zavzeli stališče o delu med rudarji. V glavnem je bil govor o delu in navodilih krščansko socialističnega kluba JSZ, kako naj za bodoče vrši delo v Delavski zbornici za interese rudarskega delavstva. Klub naj v zbornici gre po potu svojih načel samostojno in brez vsakih kompromisov. Ugovarja naj vsaki nepravilnosti, ki bi se hotela izvršiti na škodo delavstva. O delu zbornice naj se večkrat poroča in delavstvu podaja o tem objektivna slika. Seja je pretresala tudi vprašanje, kako zavzeti načelno krščansko stališče v pokretu in delu napram vsem, ki mislijo, da krščanski socializem ni na pravi poti za zmago delavskega stanu. Seje se je udeležil predsednik JSZ tov. Zumer Srečko, ki je podal v svojem poročilu program krščansko socialističnega delavstva, katerega moramo člani dosledno izvajati brez ozira na levo in desno. Vsa naša težnja mora stremeti le za tem, da se dvigne delavstvo iz sedanjega obupnega položaja na podlagi religioznega življenja, ki naj prešine vsa polja in ozdravi sedanje razrvane mislece egoizma in materijalizma, ki sta vrgla delavski stan v brezno in prepad.

socialno zavarovanje, ko že itak delavec nima veliko od njega. Seveda, gospodje podjetniki imajo sredstev dovolj, da grede v draga kopališča in sanatorije, za delavca pa ni potreba ničesar. Saj je namesto enega, ki zboli, deset drugih.

Pri tem bi bilo rešeno nekaj uganke, zakaj so se delodajalci pri zadnjih volitvah v Delavsko zbornico tako zanimali za delavstvo in mu ne samo naročali, marveč kar diktirali, komu naj zaupa svoj glas. Kako se potem ljudje, ki imajo take pokrovitelje, morejo boriti proti njim in njihovim zahtevam. Dvema gospodoma je nemogoče služiti. In tako je tudi tu. Kdor hoče dobro delavcu, se ne bo posluževal delodajalca, da dobi zaupanje delavca, marveč se bo boril, da pribori sebi in delavcu neodvisnost v gospodarskih vprašanjih, ki se tičejo delavskih interesov. Tu pa je videti, da se ga le

Uvesti se mora v gospodarstvu krščanski duh na podlagi papeževih okrožnic Leona XIII. in Pija XI., če hočemo, da se delovnim slojem vrne možnost življenja, katerega je zaslužil duh svobodnega gospodarstva. To bodi načelna in osnovna zahteva krščansko strokovno organiziranega delavstva, včlanjenega v JSZ.

Kovinarji

Jesenice. Dogodek, ki se je pretekli teden izvršil v obratu cevarne, je samo vidnejši odraz neurejenih razmer do delavstva in zapostavljanja funkcije obratnega zaupnika v obratu od strani mojstrov in obratovodij. Trdno smo uverjeni, da bi vsa ta zbiranja v gruče sama od sebe odpadla, ako bi se upoštevali številni apeli obratnih zaupnikov in vodilo z njimi solidarno vse, kar zadeva delavčevo mezdo.

18. t. m. je obratovodja cevarne dal v obratu nabiti razglas, da bo v ponedeljek vsled popravila aparature za kisik delo v obratu počivalo. Delavci, zaposleni pri tem delu, imajo ta dan dopust, drugi pa naj se javijo na prostoru. Obratni zaupnik o tem ni bil prej nič obveščen. Dela pa je bilo kljub ustavitvi obrata za en dan za vse delavstvo dovolj. To se je moglo dokazati. Odstranili bi se kupi odpadkov cevi, razložili vozovi, polni trakastega železa in izpraznili jami za karbid. Ne bi bilo za to delo treba kasneje delati nadur, kakor se to običajno dogaja. Vsled tega se je delavstvo domenilo, da od obeh izmen vsi počakajo g. obratovodja, ter ga prosijo, naj jih, ako je nemogoče dobiti zaposlitev na prostoru, zaposli pri tem delu. Kakor sklenjeno, tako storjeno. Mirno, celo brez glasnega govorjenja je delavstvo čakalo pred pisarno, med tem, ko so določeni delavci z obratnim zaupnikom na čelu tolmačili željo g. obratovodji. Pogajanje je bilo brezuspešno. V ponedeljek pa je bil nabiti drug razglas, kjer sponoča obratovodstvo, da radi sobotnega prestopka dobi vse delavstvo v obratu za kazen dopust cel teden. (S tem odlokom je bil podan dokaz, da merodajni činitelji pri KID ne poznajo jugoslovanskih zakonov, sicer bi morali vedeti, da je taka kazen kot prva nedopustna). Popolnoma razumljivo, da je bilo delavstvo, zlasti družinski očetje, nad tem radikalnim ukrepom, ko se kaznuje za lepo prošnjo vsakega kar za 300 Din, razburjeno. V torek dopoldne je bila od strani zastopnikov organizacij, glavnega in obratnega zaupnika izvršena intervencija pri g. teh. ravnatelju. Dopust je bil preklican in drugi dan se je začelo z obratovanjem.

Želimo, da se obenem z razpravo o akordnih postavkah za nove stroje v tem obratu enkrat za vselej uredi zadeva nadur. Dosedaj se je prakticiralo, da se je za storjene nadure dal delavcem dopust, namesto, da bi se jih plačalo z 50% pribitkom, kakor to določa zakon. Je možnost urediti tudi način dela v pocinkovalnici za cevi, da bodo imeli delavci, ki so določeni za pripravo peči 8 ur nepretrganega dela in ne med tem eno uro dopusta, ko jim nič ne hasne. Ako mora delavec začeti službo eno uro pred ostalimi, naj bo zato eno uro prej tudi prost. Ako pa se to v nobenem slučaju ne more zgoditi, naj se pa ta ura plača kot nadura.

Javornik. V nedeljo dne 3. decembra se bo vršilo III. predavanje na strokovnem tečaju naše skupine. Tema predavanja bo: **Delovno pravo po obrtnem zakonu.** Naj na teh važnih predavanjih nikogar ne manjka. Predavanje se prične kakor običajno ob 5 popoldne v prostorih naše skupine na Koroški Beli.

usužnjuje in mu obeta nekaj, kar je spričo povezanosti in odgovornosti napram drugemu, to je delodajalec, nemogoče potem še kaj storiti za delavca.

Kdor hoče, da se tedaj to, kar delodajalci želijo, čim prej uresniči, naj drugič zopet uboga in voli, kar mu bo naročil njegov delodajalec.

Mi bi k temu pripomnili, naj bi se vsaj to, kar je, pošteno izvajalo in bi ne bilo še nič preveč, niti ne bi obremenjevalo razvoja našega narodnega gospodarstva, kakor to trdijo gospodarski krogi. Je pa marsikaj drugega, kar razvoj našega gospodarstva veliko bolj ovira. Ti vzroki pa niso na strani delavstva, marveč baš na strani naših gospodarstvenikov. Njim je bore malo mar narodno gospodarstvo, pač pa dobički in profiti, ki jih s tem geslom črpajo iz trpečega naroda. —an.

Javornik. Dolgo let že obratuje tovarna na Javorniku, toda nikomur ni prišlo na misel, da je prostor, v katerem se nahaja rešilna postaja, zelo nehygieničen in ni prav nič odgovarjal svojemu namenu. Po dolgih letih se je sedaj to vendar nekoliko izboljšalo in so postajo premeštili. Kdaj bi se bilo to že lahko naredilo, kar bi bilo v korist delavstva in podjetja.

Služ inje

Redni občni zbor »Služkinjskega doma« r. z. z. o. z., se vrši v nedeljo, t. j. 3. decembra 1933 ob 5 popoldne v »Služkinjskem domu«, Križevniška ulica 2.

Dnevni red:

1. Poročilo načelstva;
2. Poročilo o izvršeni reviziji po Zadrudni zvezi;
3. Potrjenje računskega zaključka za leto 1932-33;
4. Nadomestne volitve načelstva in nadzorstva;
5. Slučajnosti.

Članice zadruge »Služkinjskega doma« (ki imajo zadrudne deleže) vabljene!

Vabi — Načelstvo zadruge »Služk. doma«.

Stanovski delavci

Ljubljana. Strokovna skupina pleskarjev sobo- in črkoslikarjev, obvešča svoje članstvo, da ima svoj redni mesečni sestanek v četrtek, dne 7. decembra 1933, v mali dvorani Delavske zbornice. Ker je več važnih stvari, katere je treba, da se porazgovorimo, posebno radi brezposelnih podpor, želi odbor, da se vsi člani udeležite sestanka. Vsi organizirani člani, ki so brezposelni, naj prinesejo seboj tudi potrdilo od delodajalca, od kedar so brezposelni in delavsko knjižico.

Strokovna skupina pleskarjev, sobo- in črkoslikarjev. Krizo, brezposelnosti, to najbolj občutimo mi sezonski delavci. Sicer imamo strokovno organizacijo, o kateri pa se zelo malo čuje. Vzrok je pač v tem, ker smo delavci vse premalo zavedni in se premalo zavedamo svojih pravic. Sicer je vedno nekaj zavednih delavcev, toda to je vse premalo, da bi mogli kaj več storiti za delavstvo. V naši stroki je zaposlenih v sezonskem času okrog 200 pomočnikov, organiziranih nekaj nad polovico. Kolika moč bi bila, ako bi to bilo vse organizirano.

Tovariši! Skušajte vzbuditi zanimanje tudi pri tistih tovariših, ki danes stoje še izven organizacije in čakajo, da pride pomoč sama. Tako upanje je seveda brezuspešno. Nihče se za delavca ne briga. Zato se mora sam potruditi, da si pribori to, kar mu gre. Čestokrat tudi pridobitni krogi smešijo organizacijo in trdijo, da je brez vsakega pomena. Ako bi bila res tako brezpomembna, zakaj so pa potem podjetniki, trgovci in drugi organizirani. Ako bi v resnici nič ne pomenila, zakaj se je pa potem podjetniki tako bojijo in so ji vedno nasprotni. Razmišljajte delavci o tem in se pridružite tovarišem, ki se borijo za delavske interese. Neorganizirano delavstvo si samo spleta bič, s katerim potem kapitalisti bijejo po njem. Mnogo je pa med njimi tudi takih, ki si predstavljajo organizacijo samo kot fond. Le taki so prav tako kapitalistično usmerjeni, kakor naši podjetniki. Ni organizacija tukaj zato, da zbira samo sredstva za funde in podpore, marveč zato, da se bori za pravice delovnega človeka, da delavca vzgoji, da bo poznal svojo zakonodajo in si znal poiskati pravice.

Zato tovariši je treba, da se organiziramo in delamo na to, da bo organizacija čim jučja. Naši članski sestanki so v tem pogledu šola, kjer dobivamo pouk in navodila, da smo tako dovolj borbeni in pripravljeni eden drugemu tudi pomagati.

Pripravljeni moramo biti tudi na žrtve, saj brez teh pa ni zmage.

Dobro je, ako veš, da dosegaš zavarovane plače, po statističnih podatkih Delavske zbornice, komaj 80% predvojnih plač.

Dobro je, ako veš, da je od 15.122.635 Din, ki jih dolgujejo delodajalci na prispevkih 416.224 Din odtegnjenih za doklade Delavski zbornici, katere so v celoti vplačali delavci.

Zbornik del. zav. 1922-32.

Nov proračun javne borze dela v Ljubljani

V ponedeljek, dne 20. nov. 1933 je upravni odbor Javne borze dela v Ljubljani, sprejel nov proračun za leto 1934. V tem proračunu se predvideva 2.200.000 Din dohodkov in istotoliko izdatkov. Kot znano se ti dohodki zbirajo iz prispevkov delavstva in delodajalcev, ki znašajo sedaj 10 odst. od prispevka za bolniško zavarovanje. Teritorij Borze dela v Ljubljani se razteza na celo dravsko banovino, kakor okrožni urad za zavarovanje delavcev in delavska zbornica.

Glasom ministrske uredbe se dohodki borze dela razdele tako, da odpade ena tretjina skupnih dohodkov za kritje upravnih stroškov in stroškov za posredovanje dela brezposelnim. Ostali dve tretjini pa sta določeni za redne in izredne podpore brezposelnih. Kot znano, so teh podpor deležni le oni brezposelni, ki imajo predpisano dobo zavarovanja pri OUZD. Izključujejo se pa sezonski delavci, čeprav tudi ti v času zaposlitve plačujejo prispevke za borzo dela. Novi proračun borze dela predvideva 733.333 Din za upravne stroške in stroške posredovanja dela ter 1.466.666 Din za podpore brezposelnim.

Dohodki borze dela se predvidevajo na bazi povprečnih dohodkov zadnjih treh let. Ker so bili v aprilu 1932 zvišani prispevki za borzo dela za 100 odst. in to od 5 na 10 odst., smemo z mirno vestjo ugotoviti, da bodo dohodki borze dela v letu 1934 za ca 750.000 Din večji kot jih predvideva proračun.

Zdi se nam potrebno, da ugotovimo, da bo šlo tri četrt milijona dohodkov v letu 1934 v rezervni fond borze dela, ki se nalaga v hipotekarni banki v Belgradu. Ta denar sicer ne bo izgubljen, ker ostane last borze dela. Z ozirom na številno brezposelnost je verjetno, da postavka, ki je določena za podpore brezposelnim v novem proračunu zdaleka ne bo zadostovala za podpore. Zato bo treba delati na tem, da se v, to svrhu uporabljajo tudi sredstva iz rezervnih fondov borze dela. Pripominjamo, da upravni odbor borze dela v Ljubljani ni sam kompetenten sestavljati proračuna po svoji uvidenosti, marveč se mora v tem oziru ravnati po predpisih ministrstva odnosno centralne borze dela v Belgradu.

Pri podporah, bo treba vsekakor upoštevati tudi sezonsko delavstvo, to pa zlasti, ker se sezonsko delo vsled gospodarske krize znatno pozneje pričinja in preje končava kot v normalnih razmerah. Treba bo gledati tudi na to, da se kolikor mogoče odpravi sedanja birokracija pri podeljevanju podpor. Prav vsled te velike birokracije mnogi brezposelni ne pridejo pravočasno niti do teh skromnih podpor, ki jih predpisuje ministrska uredba. So mnogi slučajji, ko brezposelni dobe šele po 4 tednih brezposelno podporo. S čim naj se preživlja ta čas, nihče ne pomisli.

Treba bo v bodoče stremeti za tem, da se tozadevni birokratični predpisi prilagode razmeram in potrebam časa. To se pravi iz delavskih socialnih institucij naj izgine vsaka birokracija, ki na eni strani podražuje upravo, na drugi strani pa onemogoča brezposelnim pravočasno priti do upravičenih podpor. Gotovo pa bo moralo delavstvo z vso močjo delati na to, da se čimprej izvede zakonito in odgovarjajoče brezposelno zavarovanje, katerega sedanje borze dela nikakor ne morejo nadomestiti.

Za enotno zaščito hišno-gospodinjskih poslov v državi

Ob minulih volitvah v Delavsko zbornico je njen upravni odbor ugotovil devet glavnih važnejših delavskih strok in določil, da morajo do 15. mesta kandidirati na vsaki listi zastopniki teh profesij. Ena takih strok je stroka hišno-gospodinjskih poslov. Statistika delavskega bolniškega zavarovanja dokazuje namreč, da je kuharic, sobaric, gospodinjskih pomočnic, strežnic, skratka: poslov, zaposlenih v hišno-gospodinjskih obratih v Sloveniji blizu 9000. — Temu odgovarjajoče »Jugoslovanska strokovna zveza« že drugič kandidirala na sigurnem mestu zastopnic »Poselske zveze« tov. Ivanko Godeševo, in imajo tako hišno-gospodinjski posli v Delavski zbornici svojo poslanko.

Godeševo JSZ letos ni kandidirala iz kakšnih formalnih razlogov ali volivno-spekulativnih ozirov, hoteč s tem demogoško loviti le ženske glasove, marveč je imela s tem čisto konkretne stvarne namene.

Problemi, ki se tičejo hišne služničadi pri nas doma v vsej državi, so tako različni in tako dozoreli, da ne trpe nobenega odlašanja več. Interes služkinj samih in dolžnost nas vseh je, da se brez odloga lotimo kompleksa vseh vprašanj in da jih skušamo vsaj postopoma reševati. Naloga »Poselske

zveze«, »Jugoslovanske strokovne zveze« in njenega zastopstva v upravnem odboru Delavske zbornice je, da pereča vprašanja zbere in jih skuša rešiti.

Hišno-gospodinjska stroka je edina, ki v državi ni izrazito, zlasti pa ne enotno socialno zaščiten. Najmodernejši je »Poselski red«, veljaven za Slovenijo in izbojevan po »Poselski zvezi« od bivše pokrajinske vlade za Slovenijo. A tudi ta je v marsičem potreben izboljšanja. Novi obrtni red ima le skromne določbe za hišno-gospodinjske posle, dasi niso tako brez pomena. Zakonski predpisi, tiče se hišne služničadi za Hrvatsko in Slavonijo ter druge kraje naše države, pa so deloma stare že nad 80 let in so tako predpotopne, da je naravnost socialen škandal, da so še danes v veljavi.

Zato je prvo in najvažnejše, kar je treba storiti, to, da se uzakoni za vso državo enoten »Poselski red«, ki bo, oblagodarjen z modernimi socialnimi pridobitvami vsega delavstva, enotno socialno zaščetil vse tisoče hišno-gospodinjskih poslov.

»Poselska zveza« mora tedaj sveže na plan in ne le slediti delu, marveč prevzeti inicijativo.

K reviziji obrtnega zakona

V zadnjem članku, priobčenem v »Delavski Pravičnik« z dne 23. nov. 1933 smo navedli naše stališče do novelizacije obrtnega zakona. Danes hočem v tem pogledu obdelati še eno vprašanje, ki je v tem pogledu izredne važnosti.

Pred uveljavljenjem novega obrtnega zakona je bilo mogoče sklepati kolektivne pogodbe z obveznimi organizacijami delodajalcev, to je, z različnimi združenji, stavbnih, krovskih mojstrov itd. Novi obrtni zakon je v tem pogledu to onemogočil, in sicer s § 209., odstavek 2., ki pravi:

Obvezne organizacije službodajalca in službenca ne morejo skleniti kolektivnih dogovorov.

Tako je sedaj za sezonske delavce in sploh male obrate sklepanje kolektivnih pogodb zelo otežkočeno. Mogoče je to edino na ta način, da bi se z vsakim delodajalcem posebej sklenila kolektivna pogodba, kar je pa posebno danes doceła izključeno. Sicer je rečeno v točki 3. istega paragrafa: da veljajo kolektivni dogovori za vse pomožno osebje stroke, za katero so sklenjeni in je zaposleno v podjetju, oziroma v podjetjih.

Ni pa to dovolj jasno povedano, ali veljajo sklenjene pogodbe za delodajalca, kateri jo je sklenil ali se to raztegne tudi na ostale, tedaj vso dotično stroko. Gotovo je pri tem zakonodajalec mislil, naj velja pogodba za vse pri delodajalcu uslužbeno osebje, pa naj je to zaposleno v različnih strokah in poklicih.

Eno je pri tem gotovo, da je na podlagi novega obrtnega zakona, kakor smo že rekli, sklepanje kolektivnih pogodb glede tega zelo otežkočeno.

Z ozirom na to se je staval od strani Delavske zbornice predlog, naj se k § 209., točka 3. doda: da se morejo kolektivne pogodbe, sklenjene med delodajalci in delavci ene stroke ali skupine, razširiti tako, da veljajo potem za vse stroke. Na pr. za vse zidarje in sploh stavbinske delavce v stavbni stroki, brez ozira na to, kje so zaposleni. Največje važnosti bi bilo pri tem to, da bi se temu delavstvu zavarovale vsaj minimalne plače.

Danes bi bilo to za delavstvo, kakor tudi za splošno gospodarstvo neprecenljive vrednosti. Saj je obče znano, da se vrši na kar najbolj umazan način konkurenca, za prevzem posameznih del, in to na račun delavskih plač. Le s skrajno nizkimi plačami je tedaj mogoče biti konkurenčen. Dvomimo, ako je ta konkurenca v prid delodajalcu, še manj pa seveda narodnemu gospodarstvu. Izgovor, da ljudje delajo za vsak denar, ne drži, kajti sila kola lomi, in tako je tudi tu. V skrajni sili gre delavec na delo za vsako ceno. Saj živ ne more pod zemljo. Živeti mora, pa naj magari samo enkrat na dan je. S takimi argumenti operirati je danes več kot umazano in za vse skrajno škodljivo. Ne bomo navajali zlih posledic tega dela. Saj jih imamo dnevno priliko opazovati v vsej svoji trpkosti.

Treba je tedaj na vsak način najti pot in rešitev tega vprašanja; kajti to ni le važen problem delavskega vprašanja, marveč je v sklopu narodno gospodarskih vprašanj. Z ozirom na to smo prepričani, da se bodo v korekturi obrtnega zakona te pripombe tudi v celoti upoštevale in izvedle.

—an.

Takse na službena razmerja

Finančno ministrstvo je z razpisom od 16. avgusta t. l. pozvalo vse podrejene direkcije, da morajo odslej strogo izvajati določila starih pristojbinskih zakonov, ki se veljajo v posameznih pokrajinah, glede taksiranja pismenih službenih pogodb. Vsi ti nameščenci in delavci, ki imajo z gospodarjem kak pismen zapis službene pogodbe, bodo morali odslej na to pogodbo plačati precej visoko takso. Davčna oblastva bodo to takso pobirala tudi za 5 let nazaj. V bodoče pa se mora vsaka pismeno sklenjena službena pogodba najkasneje v 14 dneh prijaviti davčnemu oblastvu zaradi odmere te takse. Nizji uslužbenci in delavci zaradi teh določil ne bodo veliko prizadeti, ker večinoma nimajo nobenih pismenih pogodb z delodajalcem. Prizadeti bodo pa posebno trgovski in višji uslužbenci, zlasti uslužbenci denarnih zavodov, ki so nastavljeni na podlagi pragmatike, ki so jo podpisali in se zato smatra ta pragmatika kot pismena pogodba. Pa tudi občinski uradniki in državni pogodbeni uradniki morajo to takso plačati. Oproščene pa so te takse kolektivne in učne pogodbe.

Taksa je pa precej visoka. Pri višjih usluž-

bencih znaša 1%, pri nižjih ½%. Ta odstotek se pa računa pri službenih razmerjih, ki so sklenjeni na nedoločen čas od višine 5-letnih službenih prejemkov. Če ima n. pr. kak uslužbenec mesečno plačo 1500 Din, torej na leto 18.000 Din in v treh letih 54.000 Din, ima plačati na pogodbo 540 Din takse. Pri tistih, ki so stalno nastavljeni, se pa ta taksa računa celo od 10-letne plače. Pri tistih, ki so nastavljeni za nedoločen čas, se mora pa službena pogodba taksirati na osnovi plače za celo pogojeno dobo, vendar ne več kot za 20 let. Zlasti občutno bodo torej prizadeti tisti nameščenci, ki so glasom pragmatik stalno nastavljeni.

Poudarjamo še enkrat, da tisti uslužbenci, ki nimajo pismenih pogodb, niso podvrženi tej taksi, ki ni sedaj na novo ustanovljena, temveč je bila predpisana že z zakonom leta 1850, pa jo davčna oblastva niso pobirala, odkar je izšel novi taksni zakon.

Delavska zbornica je v sporazumu s strokovnimi organizacijami že podvzela potrebne korake na pristojnih mestih, da se določila o teh taksah omilijo, njih izvajanje pa vsaj odloži do revizije zakona o taksah, ki se nam obeta.

To in ono

Jesenice. Na Ježici pri Ljubljani se je poročil tov. Lovro Jure z gđ. Justino Krevljč iz vasi Potoki, obč. Kor. Bela. Mlademu paru čestitamo!

Jesenice. V torek, 21. t. m. se je v popoldanskih urah raznesla po Jesenicah in okolici vest, da je v Savi utonil g. Anton Zugwitz, dosleden pristaš marksizma in soustanovitelj njh gospodarskih strokovnih in kulturnih organizacij. Zadnja leta je bil nastavljen pri konsumu kot ravnatelj. Omenjenega dne se je, hoteč priti na Dobravo, kjer ima konsum svojo podružnico, poslužil brvi, ki služi delavcem namesto pred leti odneslega mostu kot bližnji prehod iz Javornika na Dobravo. Zadnji nalivi pa so brv poškodovali in so delavci ravno delali drugo. Položena sta bila samo dva brva in po teh je kljub svarilu prisotnih g. Zugwitz hotel doseči levi breg Save. Sredi prehoda pa mu je spodrsnilo, pri padcu pa se mu je ovila pelerina tako nesrečno rok, da si ni mogel pomagati in je izginil v naraslih valovih. Navzoči delavci mu kljub prizadevanju radi jako narasle Save niso mogli priskočiti na pomoč. Po požrtvovalnem iskanju so našli truplo šele v četrtek več kilometrov od kraja nesreče. Žena pokojnika je odpovedala vsako zvonjenje in cerkven obred. Pokop se je izvršil brez duhovnika ob številni navzočnosti članstva njihovih organizacij iz Jesenic, Javornika in Dobreave ter številnih deputacij iz vseh krajev Slovenije, kjer imajo marksisti svoje postojanke. Pogreb sam pa je bil po zadržanju nekaterih bolj podoben manifestaciji, nego zadnji poti svojega vodilnega somišljenika.

Proi jugoslovanski protituberkulozni kongres

Jugoslovanska protituberkulozna liga in Jugoslovansko društvo ftizeologov priredita prihodnje leto v času od 10. do 13. maja I. jugoslovanski protituberkulozni kongres. Organizacija kongresa je poverjena Narodni protituberkulozni ligi v Ljubljani ter zdravnikom specialinom iz dravske banovine. Kongres bo deljen v propagandno-poučno in klinično-medicinski

del. Na kongres bodo vabljeni tudi zastopniki protituberkuloznih organizacij iz sosednih držav. Iz naše države se bodo kongresa udeležili specialisti-ftizeologi, predstavniki državnih in samoupravnih zdravstvenih oblasti, zastopniki bolnic in zdravilišč, zastopniki večjih mest ter zastopniki protituberkuloznih lig iz vse države.

Namen kongresa bo, da utrdi za vso državo in vse zdravstvene oblasti enotne smernice za pobijanje tuberkuloze in da se ugotovi enoten načrt za sodelovanje vseh faktorjev, ki jim je naloga skrb za ljudsko zdravje in boju proti tuberkulozi. Ker bo to prvi protituberkulozni kongres v državi, bo brez dvoma velike važnosti za nadaljno borbo proti jetiki v naši državi. Javnost si dovoljujemo že danes opozoriti na

ta kongres s prošnjo, da se v tem času ne prirejajo drugi kongresi. Pričakujemo, da bo pomen in važnost kongresa vpoštevala vsa naša javnost in podprlo organizacijo in izvedbo tega zakona.

Upravni odbor
narodne protituberkulozne lige.

Nasredin Hodža se je s svojim oslom vred na ladji preselil iz Carigrada v Skutari. Na drugem bregu je vprašal moža, koliko mu je dolžan za prevoz. »En groš za tebe, en groš za osla,« je dejal prevoznik. »Tu imaš še dva groša,« se je razjezil hodža, »pa nas pelji lepo nazaj. V deželi, kjer imajo ljudje isto ceno, kakor osli, me ne miče ostati.«

Mestna hranilnica ljubljanska

v Ljubljani, Prešernova ulica št. 3, s podružnico na Miklošičevi cesti št. 13 je največja regulativna hranilnica v Jugoslaviji.

Ima vlog nad 430,000 000 — Din, rezervnih zakladov pa nad 10 milijonov dinarjev.

Za pupilne naložbe pa sodni depozitni oddelek, za varčevanje mladine izdaja domače hranilnike, za pošiljanje po pošti pa svoje položnice. Za vse vloge jamči mestna občina z vsem svojim premoženjem in davčno močjo.

Hranilnica kupuje in prodaja tudi devize in valute najkulantneje. Ta posel opravlja v svoji podružnici na Miklošičevi cesti. Telefon centrale št. 2016 in 2616, podružnice št. 2367, poštni čekovni račun centrale št. 10533, podružnice št. 16138.

Uradne ure za stranke so od 8. do 12. ure.

Upton Sinclair: DOLARJI

roman

IX.

Jed je dejal malima, rjavima vevericama, da se boji, da je njuna zemlja presuha, da človek potem ne more iz nje nič dobiti, in potem se je z Jakejem odpeljal, brata pa sta ostala čisto potrta. Pogledal je še dalje po tistem kraju in predlagal, da bi se na vračanju ustavila na Cudliffovi pristavi in malo poizvedela glede lova. Tako sta zdaj že spet pri Jedu, dejal jima je, da lahko vzameta njegove puške, če hočeta; toda naj rajši počakata in si vzameta za lov cel dan časa in odideta že na vsegodaj. Čez čas je spet napeljal besedo tako, da so znova govorili o zemlji. Če je Jed našel kaj primernega? Jed je mrmral nekaj o pomanjkanju vode in da bi se človek moral uničiti, ker bi bilo treba vso zimsko krmo vlačiti k hiši in zato bi se tudi Ed zdaj rad iznebil nekaj živine, kajne? Ed ni tajil, da je res tako.

Vneto ju je prosil, naj spet ostaneta pri obedu in Jed je dejal, da bi ostal, če bi smel plačati za to, in Ed je rekel, prav, če mu bo tako prijetnejše, žena bo pripravila nekaj prav posebnega. Čez kratek čas je Ed povedal, da je stvar premislil in da bi ceno spustil, da bi bil zadovoljen s pet in trideset tisoč, če bi bilo v gotovini, brez ozira na deset tisoč dolarsko vknjižbo. Jed se je nasmejal in rekel, da ne verjame, da bi bilo v vsej Ameriki, razen na Wall-Streetu,* toliko gotovine. Ta trditev je Eda vznemirjala, vedno in vedno se je vračal na ta predmet, kadar ga je Jed skušal pustiti ob strani; žena je na vsak način hotela stran, kakor

* Wall-Street (široka cesta) glavna cesta v New Yorku, kjer je sedež vsega ameriškega denarstva.

se je zdelo, in ali ne bi hotel obiskovalec povedati resne ponudbe? Jed je dejal, da bi se to niti ne izplačalo, ker ima on tako docela pretirane pojme o sedanjih cenah pašnikov na Zapadu. Kaj koristi tisoč juter gričaste zemlje, ki bi pol leta živino redila, drugega pol leta bi pa morala stradati? Tako so torej kosili, in ko sta Jed in Jake pripravila za na pot, je Ed poklical prvega vstran in mu zašepetal, da je pripravljen še več popustiti, če bi ga morda zanimalo za dva in trideset tisoč? Jed je dejal, ne, da mu je žal, da ne verjame, da bi šel tudi za cent čez dva in dvajset tisoč, torej sploh nima smisla, da bi govorili o tem. Ed je rekel, da se je Jed s tem zelo urezal, da bo našel prekleto malo pristav s tako spremembe bogatim zemljiščem, da je dvesto juter zares dobre zemlje, ki se jih da tudi pošteno in v redu namakati. Jed je odvrnil, da, pa bi prav tako lahko ležala na luni; kaj naj pa človek počne s pridelki? In vrh vsega še petrolejski vrelec, je omenil oni; Jed pa je dejal, da je to šala.

Sedela sta v avtu in se hotela odpeljati. Bil je to eden izmed tistih staromodnih Fordov, ki jih je bilo treba zagnati z roko in Jake se je vprav sklonil, da bi prijel za vratilo, ko je spregovoril Ed: »Ne, počakajte! Tu imate priliko, gospod, da pridete do res lepega kosa zemlje — če le hočete mošnjček majhno širje odpreti!«

»Koliko je najmanj?« je vprašal Jed.

»No, osem in dvajset tisoč.«

»Ne, to me niti malo ne zanima. Mož, morali bi bili videti posestva, ki so mi jih ponujali — vsa zemlja prevlečena z namakalnimi jarki, da bi človek lahko sadil alfalfa! Daj Jake!«

»Samo hipček še, ljubi prijatelj! Kaj je zadnje, kar bi dali?«

V Krevkovi knjižnici bodo izšle letos te-le knjige: Miško Kranjec: PREDMESTJE — roman iz Ljubljane; Mirko Javornik: CRNI BREG — roman iz rudarskih revirjev; Upton Sinclair: DOLARJI — roman i. del.